

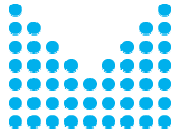
MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ochrana veřejného zdraví a migranti v ČR

PhDr. Helena Hnilicová, Ph.D.
Ústav veřejného zdravotnictví a medicínského práva
Univerzita Karlova – 1.LF

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

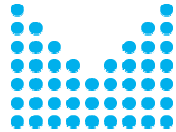

Migranti a zdravotní rizika z hlediska ochrany veřejného zdraví

- Migranti ze třetích zemí patří k rizikovým skupinám ve výskytu infekčních nemocí jako je TBC, sexuálně přenosné nemoci aj.
- Migranti jsou ohroženi psychickými poruchami: s migrací je spojen stres, riziko vyšší konzumace alkoholu/drog;
- Cizinci jsou více ohroženi pracovními úrazy; mnoho úrazů se nehlásí.
- Děti migrantů a těhotné cizinky patří k nejvíce ohroženým skupinám z hlediska zajištění potřebné zdravotní péče; obě skupiny se často vyskytují mezi ilegálními migranty.

Zdroje: Cizinci v ČR, ČSÚ 2008, statistiky VÚBP, Závěry konference EU v Madridu, duben 2010, „FIRST OF ALL THEY ARE CHILDREN“

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Migranti a infekční nemoci v ČR

- Počet hlášených **onemocnění TBC** je **celkově nízký**, má sestupný trend, i když v r. 2008 mírný nárůst (879 případů, tj. 0,8 na 100 000 obyvv.)

Z celkového počtu případů TBC je **20-25% cizinců**.
Nejčastěji jsou to Mongolové, Ukrajinci, Vietnamci.

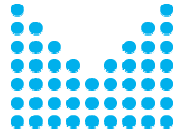
- **HIV/AIDS** incidence v posledních letech rovněž stoupá, výrazněji od 2004;

2009: 1344 HIV ; 292 AIDS - z toho cca 25 % cizinci/rezidenti
2010/3: 1388 HIV ; 299 AIDS
+ 323 HIV ; 29 AIDS - cizinci s krátkodobým pobytem

- **Celkem žije v ČR 2039 osob s HIV/AIDS, z toho cca 35 % cizinců**, nejčastěji pocházejí z Východní Evropy (Ukrajina, Rusko, Moldavsko) a Subsaharské Afriky

Zdroje: Zdravotnická ročenka ČR, ÚZIS ČR, 2007, 2008., Národní referenční laboratoř pro AIDS, 2009, 2010;
Srovnání vybraných zdravotních ukazatelů EU a ČR, ÚZIZ, 2004

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

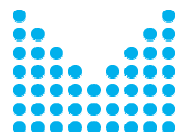
MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Migranti a infekční nemoci v ČR

- Incidence i prevalence **sexuálně přenosných nemocí** od devadesátých let výrazně stoupla, v EU patříme k zemím s vyšším výskytem.
- Ve srovnání s EU 15 je výskyt nadprůměrný; jsme pod průměrem, pokud se berou v úvahu i pobaltské státy, kde je incidence vysoká.
- V r. 2008 incidence syfilis na 100 000 obyv. 8, 1 (nárůst oproti 07) celkem 240 cizinců (28 %): 1/3 **Ukrajinci, Mongolové Slováci**.
- **Syfilis: okolo 30 %** cizinců mezi nově zjištěnými nemocnými každý rok.
- 8% infikovaných Čechů udává předchozí pohlavní styk s cizincem.

“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků

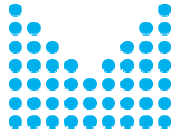

3.2. Incidence vybraných přenosných onemocnění (na 100 000 obyvatel)

Incidence of selected infectious diseases (per 100 000 inhabitants)

Země	Country	Syphilis <i>Syphilis</i>		Kapavka <i>Gonococcal infection</i>		AIDS <i>AIDS</i>	
		na 100 000 obyvatel / per 100 000 inhabitants					
		1990	2000	1990	2000	1990	2002
Česká republika	<i>Czech Republic</i>	1,5	9,4	61,1	8,6	0,1	0,1
Průměr EU 15	<i>EU 15 average</i>	2,0	1,5	.	.	4,3	2,4
Belgie	<i>Belgium</i>	0,5	0,9	3,7	1,4	2,1	1,8
Dánsko	<i>Denmark</i>	1,1	1,0	23,9	6,3	3,8	0,8
Finsko	<i>Finland</i>	0,6	3,9	46,6	.	0,3	0,4
Francie	<i>France</i>	.	.	.	.	7,6	3,4
Irsko	<i>Ireland</i>	0,5	1,2	2,6	7,7	1,9	0,3
Itálie	<i>Italy</i>	1,1	0,2	0,9	.	5,4	3,0
Lucembursko	<i>Luxembourg</i>	1,3	0,9	0,8	.	2,4	0,2
Německo	<i>Germany</i>	.	.	.	.	1,9	0,9
Nizozemsko	<i>Netherlands</i>	3,3	.	24,5	.	2,8	.
Portugalsko	<i>Portugal</i>	1,8	1,7	2,6	0,4	2,6	8,2
Rakousko	<i>Austria</i>	2,6	2,9	20,5	5,1	2,1	0,9
Řecko	<i>Greece</i>	0,1	0,1	0,3	.	1,4	0,9
Španělsko	<i>Spain</i>	4,3	1,7	35,2	.	10,0	5,9
Švédsko	<i>Sweden</i>	1,7	1,1	9,8	6,6	1,5	0,7
Velká Británie	<i>Great Britain</i>	2,5	3,0	38,4	.	2,2	1,5

“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků

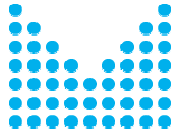
MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Legislativa a infekční nemoci

- Zákon č. 258/2000 O ochraně veřejného zdraví ukládá orgánům ochrany veřejného zdraví (Hygienická služba) celou řadu povinností, směřujících k zabránění šíření infekčních nemocí, Pacient se musí podrobit léčení, karanténě, pokud je nutná, pravidelným kontrolám atd.
- Vyhláška č. 195/2005 Sb. O předcházení, vzniku a šíření infekčních nemocí určuje sledované pohlavní nemoci: TBC, syfilis, kapavka a další...
- Vyhláška č. 473/2008 Sb. O systému epidemiologické bdělosti pro vybrané infekce
- Směrnice č 30/1968 o opatřeních proti šíření pohlavních nemocí ve znění pozdějších předpisů
- MZ v součinnosti s orgány ochrany veřejného zdraví má přijímat opatření k zabránění šíření infekčních nemocí, eliminovat možný zdroj atd.
- Krajsí a okresní konsultanti mají dohled nad epidemiologickou situací v rozsahu své působnosti

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

České „paradoxy“

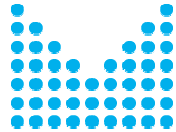
Povinné hlášení i povinné léčení

- SPN (syfilis, kapavka aj.), TBC
- HIV/ AIDS: není to „pohlavní“ nemoc ale „nakažlivá“ nemoc, ale podléhá povinnému hlášení i léčení
- Pracovní úrazy: předpisy plynoucí z BOZP, preventivní prohlídky, povinná lékařská vyšetření, zajištění okamžité péče obětem úrazů

Výluky z komerčního zdravotního pojištění cizinců v ČR

1. vyšetření a léčení AIDS a SPN od stanovení diagnózy; u pojištění na akutní péči je vyloučené hrazení diagnostických vyšetření
2. Léčení v OLÚ (TBC léčebny, psychiatrické léčebny, specializované ústavy aj.), léčení i vyšetření psychických nemocí a léčba závislostí vč. všech komplikací jsou vyloučeny ze všech typů komerčního pojištění;
3. Závodní preventivní péče; někdy i pracovní úrazy
např. u PVZP - „Základní zdravotní pojištění cizinců“

“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků

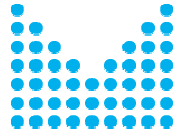
MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Nejnovější opatření ohledně SPN a TBC

- Odbor epidemiologie MZ, hlavní hygienik a relevantní pracoviště SZÚ ve spolupráci s Ministerstvem zahraničí a Ministerstvem vnitra iniciovali v r. 2009.
- **Vyhlášku o negativním HIV, syfilis a TBC jako podmínky udělení víza** pro uchazeče ze zemí se zvýšeným rizikem (země bývalého SSSR, Mongolsko, Afrika, Asie).
- Díky nařízení EU o zákazu diskriminace lidí s HIV/AIDS nelze aplikovat na HIV/AIDS!
- **Od roku 2009 platí pro syfilis a TBC.**

“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

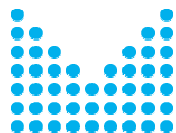

Psychiatrické nemoci a rizika

- Povinné léčení, pokud pacient ohrožuje sebe nebo okolí, i proti vůli pacienta, musí být léčení i hospitalizování, a to i proti své vůli (Zákon č. 20/1966 o péči o zdraví lidu, paragraf 23).
- Psychiatrické nemoci jsou vyloučeny z komerčního zdravotního pojištění, a to explicitně (základní zdravotní pojištění), nebo jako léčení v OLU, tj. psychiatrických léčebnách.
- Psychiatrickou péčí tudíž musí část cizinců ze třetích zemí hradit cash; pokud nemají dostatek prostředků, péče zůstává neuhrazena, tj. platí léčebna.
- Okolo 30% cizinců léčených v PL Bohnice nikdy neuhradí péči

Zdroj: PL Bohnice, odd. pro styk s pojišťovnami

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

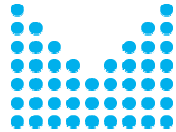
MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Cizinky a děti migrantů ze třetích zemí a ochrana veřejného zdraví

- Děti cizinců ze třetích zemí (Ukrajinci, Vietnamci): mají často z finančních důvodů „Základní zdravotní pojištění cizinců“, tj. pouze na neodkladnou péči, kdy není hrazeno očkování a nepředpokládá se registrace u praktického lékaře.
- Problematické (ne)zajištění preventivních prohlídek a povinného očkování, není jasno zda povinné očkování u těchto dětí někdo kontroluje...
- Kdo by měl nést odpovědnost ? Rodiče? Praktičtí lékaři pro děti? Pokud ano, kteří, když není registrace ? Hygienická služba ?
- Pojištění prenatální péče, porodní a poporodní péče, vč.péče o novorozence není zahrnuto v běžném komerčním zdravotním pojištění na neodkladnou péči.
- Těhotné cizinky musí mít „zdravotní pojištění cizinců /na komplexní péči, kde je zahrnuta prenatální péče a porod a mít navíc sjednáno pojištění typu „novorozenec“. Není povinné, pouze doporučené.

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

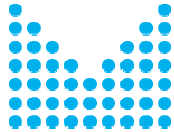

Cizinky a děti migrantů ze třetích zemí a ochrana veřejného zdraví

- V EU je kladen důraz na zajištění dostatečné péče pro **všechny** děti a těhotné na jejím území, vč. nelegálních migrantů.
- V ČR nemají zajištěnou dostatečnou péči ani všechny děti migrantů ze třetích zemí s povoleným pobytem!
- Nejvíce rizikové jsou předčasně narozené děti, a to často i tehdy, pokud mají jejich matky uzavřené komerční zdravotní pojištění pro případ gravidity s rozšířením o péči o novorozence.
- Těhotné cizinky ze třetích zemí, které mají uzavřené pouze standardní komerční zdravotní pojištění, nemají zajištěnou potřebnou péči.
- Zajištění povinného očkování pro všechny děti na území ČR není zcela pod kontrolou; nelze vyloučit, že část dětí očkování nemá a s tím související rizika.

Zdroj: Závěry konference EU v Madridu, duben 2010 „FIRST OF ALL THEY ARE CHILDREN“

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

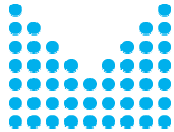

Migranti a BOZP

- Migranti ze třetích zemí často pracují ve vysoce rizikových povoláních. Jejich práce se vyznačuje nejistotou, nízkými mzdami a nedostatečnou ochranou zdraví při práci.
- Týká se to špatných pracovních podmínek zejm. ve stavebnictví, zemědělství, zahradnictví, zdravotnictví, dopravě a potravinářství.
- „**Mafiánské praktiky a novodobé otroctví**“: Jazykové, kulturní a společenské bariéry a nepoctiví zaměstnavatelé jsou hlavní překážkou slušných pracovních podmínek, bránících důstojnému životu migrantů.
- Cizinky bývají také častěji oběťmi sexuálního harassmentu.
- Problémy jsou v celé EU, která přijímá 1,5 milionu migrantů z ne-členských zemí ročně. Odhaduje se, že v devíti největších ekonomikách EU pracuje mezi 4-5 miliony imigrantů v „šedé ekonomice“. Jejich počet je pravděpodobně ještě vyšší, neboť oficiální statistiky jsou neúplné (nelegální migranti, nehlášení pracovníci).

Zdroj: BOZP info, Miroslav Kosina: Centrum bezpečnosti práce ČMKOS

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

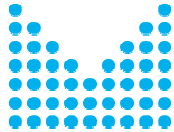
MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Migranti a BOZP

- Rámcová směrnice 89/391/EHS a devatenáct na ni navazujících samostatných směrnic, které se týkají pracovní doby, škodlivé expozice, nebezpečných látek na pracovišti a dalších oblastí BOZP.
- Je známo, že zákonné postupy BOZP se nedodržují dostatečně.
- Bezpečnost práce migrantů je nedostatečná, což je dáno také jejich omezenými znalostmi systémů BOZP a práv i povinností plynoucích z pracovně-právních předpisů.
- Migranti nemají dostatečný přístup k pracovně lékařské péči.

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

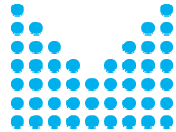
Migranti a pracovní úrazy

Fakta:

- Pracovní úrazy, které jsou velmi častou příčinou hospitalizace u migrantů s přechodným pobytem
- **Státní úřad inspekce práce** zaznamenává od r. 2003 každoročně cca 20% nárůst pracovních úrazů u migrantů.
- V r. 2007 utrpělo úraz **1182 cizinců** - podíl na registrované pracovní úrazovosti činil **2,8%**.
- Nejčastější byly úrazy (včetně smrtelných) u Slováků. Následovali Poláci a Ukrajinci.
- Lze se domnívat, že významná část úrazů unikne hlášení, a tak incidence úrazů je ve skutečnosti mnohem vyšší.

Zdroj: VÚBP Praha, nepublikované údaje, Zdroj: Cizinci v ČR, 2007, 2008, 2009

“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

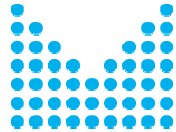

Migranti a Zákoník práce

- **Státní úřad inspekce práce (2007)** provedl kontrolu dodržování Zákoníku práce u 111 zaměstnavatelů zaměstnávajících cizince (nejméně 3):
- Sledovaly se mzdy, volno, nutný odpočinek, ale také povinné lékařské prohlídky.
- **Výsledky:** 239 porušení u 713 zaměstnanců.
- Nejvíce problémů u „agenturních“ zaměstnanců a v menších podnicích (pohostinství, maloobchod).
- Nebylo zjištěno, že u legálních cizinců dochází k nedodržování pracovně-právních vztahů výrazně častěji než u Čechů.

Zdroj: VÚBP Praha: Cizinci, BOZP, diskriminace, pracovní podmínky

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**

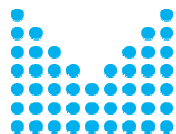
MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Závěry a doporučení

- Je třeba zajistit dostupnost zdravotní péče pro všechny migranty, tj. umožnit jim přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění tak, aby měli stejná práva i stejné povinnosti jako ostatní.
- Věnovat zvláštní pozornost dětem a těhotným cizinkám.
- Zlepšit dodržování BOZP u migrantů v rizikových profesích (např. stavebnictví).
- Zlepšit pracovně-lékařskou péči u migrantů, tj. více kontrolovat zaměstnavatele (vstupní prohlídky, preventivní prohlídky atd.).
- Omezovat nelegální migraci!

“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkuji za pozornost

**“Středisko vzdělávání ke vstřícné zdravotní péči o příslušníky třetích zemí 1“
Projekt je spolufinancován obecným programem Solidarita a řízení migračních toků**